"شاحمات كوزىن" كوزدەپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جوعارى ساپالى داموۋندا تىڭ ناتىجەلەر جاراتامىز

تيانشان باعامى

□ انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى ليۋ شياڭ، جاڭ لەي

شىنجياڭ ـــ شاحمات تاقتاسى بولسا، وڭتۇستىك شىنجياڭ ـــ شاحمات كوزى.

قايتكەندە "شاحمات كوزىن" ويداعىداي بىسكە قوسپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جوعارى ساپالى داموۋنىنىڭ كومەسكى قۇاتىن ونان ارى جاندىراندىرۇعا بولادى؟ مۇنىڭ جاۋابىن 4 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنى اشىلعان تۇتاس رايوننىڭ جوعارى ساپالى داموۋ (وڭتۇستىك شىنجياڭ اۋماعى) جۇمىس باسى ماجلىسىنەن تابۇعا بولادى.

قاشقار ايماعىنىڭ ئماجلىس ورتالعىندا اۋتونومياليا رايون باسشىلارى جانە قاتىستى تاراۋلاردىڭ، وڭتۇستىك شىنجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستىڭ، بيىكتۇانداعى شى ـ قالالاردىڭ نەگىزگى جاۋاپتى جولداستارى پىكىر اۋىسۋ بارىسىندا وي جەلىسىن ايقىنداپ، قايرات ـ جىگەردى تاسقىنداتىپ، بۇلجىماستان جاڭا داموۋ ۇستانىمنان ئادىس ـ امال قاراستىرۇعا، قيىن ماسەلەنى شەشۇگە تاباندى بولىپ، جاڭا ئداۋىردىڭ تالابىنا ۇيلەسەتىن، وڭتۇستىك شىنجياڭ ەرەكشەلىگىنە باي جوعارى ساپالى داموۋ جولىن بىرگە قاراستىردى.

نەگىزدىك قۇرىلىس ارقىلى جوعارى ساپالى داموۋدىڭ "كوڭىلدەگىدەي تاعانىن" بەرىك قالايمىز

كەمەلدى نەگىزدىك قۇرىلعى تورى ـــ حالىق شارۋاشىلىعىنداعى ئتۇرلى ئىستى دامىتۇدىڭ نەگىزى، جوعارى ساپالى داموۋعا جەتەكشىلىك ەتۇدىڭ شەشۇشى شارتى جانە پارمەندى تىرەگى.

جۇىرداعى جىلداردا وڭتۇستىك شىنجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستا قاتىناس، ەلەكتر قۇاتى، سۋ يگىلىگى جاقتارىنداعى ئبىر قىدىرۇ ينجەنەريانىڭ قۇرىلىسى باستالىپ نەمەسە قالپىنا كەلتىرىلىپ، وڭىرلىك ەكونوميكانى ارتتىرۇعا جانە حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۇعا ئۇرتىس نەگىز قالاپ، قۇات ئبىتىرەدى. الايدا جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۇدىڭ تالابىمەن سالىستىرعاندا، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ جوعارى ساپالى تۇرمىس كەشىرۇدەگى نەگىزدىك قۇرىلعى جاعىنداعى ارمان ـ تىلەگىمەن سالىستىرعاندا، قازىرگى نەگىزدىك قۇرىلعى قۇرىلىسىندا ئالى دە بەلگىلى الشاقتىق بار.

ماجلىستە "نەگىزدىك قۇرىلعى قۇرىلىسىنا قولداۋ كورسەتۋ" وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ايماق ـ وبلىستار، بيىكتۇانداعى شى ـ قالالار شوعىرلى اڭىس ەتكەن جالپىلىق ماسەلەلەردىڭ ئبىرى بولدى.

"اقسۇ ايماعىندا اۋدان، قالالار ارالىسىنداعى جول تورىن ۇلاستىرۇ ـ تۇتاستىرۇ ئالى تولىق ىسكە اسپادى، تاس جول قاتىناسىندا بوگەتتەر مەن ولقىلىقتار ئالى دە بار".

"قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ شەكارا جەلىسى ۇزىن ئارى نەداۋىر ۇزاققا بويلاپ جاتادى، شەكارادا كەيبىر اۋدىل ـ قالاشقتار ارالىسىندا بۇعالىلى توتە جول ئالى سالىنباعان، اۋتونومياليا رايوننان قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ جول تورى قۇرىلىسى جوباسىن اۋتونومياليا رايوننىڭ قاتىناس قۇرىلىسى جالپى تۇلعالىق جوباسىنا ەنگىزۇدى وتىنەمىز".

"بيىكتۇان 3 ـ شىسىنىڭ تۇمىسق قالاسى قىزىلتۇ ەگىس الاڭىندا ونەركاسىپ باقشاسىن قۇرماقشى، سىرتپەن جەدەل بايلانىس جاساۋ، وتكەرمەلەپ تاسىمالداۋ قۇاتىن جوعارىلاتۇ، وڭىرلىك كاسىپ سالاسىنىڭ سايكەسمدى داموۋن جەبەۋ ۇشىن، اۋتونومياليا رايوننىڭ قىزىلتۇ ەگىس الاڭىندا G3012 جولىنا تۇتاساتىن وتىسپەلى ايقاسپالى كوپىر جانە اقى الۋ پۇنكتىن تىڭنان سالۇدى سايكەستىرىپ بەرۇدىن وتىنەمىز".

...

وسى جولى العا قويىلعان قاتىناس ـ تاسىمال جاعىنداعى سايكەستىرىپ شەشۇگە تۇرا كەلەتىن كەلەلى ىستەرگە مەڭزەس، اۋتونومياليا رايوندىق قاتىناس ـ تاسىمال مەڭگەرمەسىنىڭ باستىعى ئشرالي ئۇالي مىناني ئبىلدىردى: مەيلى جول تورى جوباسى، قارجى ۇسىنىلمى بولسىن، الدە نسان قۇرىلمىسى، دارىندى تىرەگى سياقتى جاقتاردا بولسىن، بارىنە دە جان ـ جاقتى قىزمەت وتەپ، جەتەكشىلىك ەتەمىز جانە بار كۇشپەن قولداۋ كورسەتەمىز.

"قولداۋ كورسەتۋگە تۇرا كەلەتىن ىستەردىڭ بارلىعىن تولىق قابىلداپ، قاتىناس ـ تاسىمال مينيسترلىگىنىڭ جانە اۋتونومياليا رايوننىڭ '14 ـ بەسجىلدىق' جوباسىن ورتا مەزگىلدىك رەتتەۋىنە ەنگىزۇدى بەلسەنە ئوتىنىش ەتىپ، مەملەكەتتىڭ سايات، قارجى جاعىنداعى قولداۋىنا قول جەتكىزۇگە قۇلشىنامىز". ئشرالي ئۇالي بىلاي دەدى: "بيىكتۇان العا قويعان سايكەستىرۇگە تۇرا كەلەتىن ىستەر جونىندە ئبىز بيىكتۇان قاتناس ـ تاسىمال مەكەمەسىمەن ۇزاق مەرزىمدى بىرىككەن ئماجلىس ئتۇزىمىن جانە مەرزىمدى كەڭەس مەحانيزمىن ورناتىپ، العا قويىلعان سايكەستىرۇگە تۇرا كەلەتىن ىستەردى اقىلداسۇ كولەمىنە ەنگىزدىك".

سۇ ـــ شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋنىڭ جان تامىرى، سۇ بايلىعىنان پايدالانۇ ونىمدىلىگى قانشا جوعارى بولسا، شىنجياڭنىڭ داموۋ ئورىسى سونشالىق كەڭ بولادى. وسى رەتكى ماجلىستە "سۇ" تاعى دا قىزۇ تاقىرىپقا اينالدى. جەر ـ جەر "سۇ يگىلىگى نسان قۇرىلىستارىن تەزدەتىپ، سۇ بايلىعى تىرەگىن، قامتاماسىزدىعىن كۇشەيتۇ" سياقتىلار توڭىرەگىندە ناقتى جايدايمەن ۇشتاسترا ۇسىنىس ـ پىكىرلەرىن العا قويىپ، "سۇ" بوگەتىن ارىلتۇعا قۇلشىندى.

اۋتونومياليا رايوندىق سۇ يگىلىگى مەڭگەرمەسىنىڭ باستىعى جاڭ چياڭ جەر ـ جەردىڭ سۇ يگىلىگى توراپتىق ينجەنەريالارىنا، سۇارمالى وڭىرلەرىنە جانە سۇ تورى قۇرىلىسىنا قولداۋ كورسەتۋ سياقتىلار جوننىندە جاۋاپ قايتاردى ـــــ

"اقسۇ ايماعى العا قويعان سۇارۇ نىسانىن «اۋتونومياليا رايوننىڭ ەگىنجاي سۇارۇدى دامىتۇ جوباسىنا» ەنگىزىپ، مەملەكەتتىڭ نسان قارجىسى جاعىنداعى قولداۋىنا قول جەتكىزۇگە قۇلشىنامىز".

"قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ ئس جۇزىندىك جاعدايىن تولىق ەسكەرىپ، قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ سۇ تورى قۇرىلىسى قاجەتتىن شىنجياڭنىڭ سۇ تورى قۇرىلىسى جوباسىنا ەنگىزىپ، بىرگە ويلاستىرامىز".

"بيىكتۇان 3 ـ شىسىنىڭ تۇمىسق قالاسى العا قويعان قاتىستى سۇ يگىلىگى تورابىن بىرگە قۇرۇ ماسەلەسىنە مەڭزەس، ىرىقتىلىقپەن الدا ئجۇرىپ قىزمەت وتەپ، نىسانىلىقتىڭ الدىڭعى مەرزىمدىك قىزمەتتەرىن جەدەل ىلگەرىلەتەمىز".

جاڭ چياڭ مىنالاردى ئبىلدىردى: اۋتونومياليا رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ سۇ يگىلىگى قىزمەتى جونىندەگى ورنالاستىرۇ ـ تالاپتارىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، سۇ ىستەرىن دامىتۇ، سۇ حاۋىپسىزدىگى ماسەلەسىن شەشۇدى شىنجياڭنىڭ بايانداندى تىنىشتىعىنا ساياتىن ئتۇبىرلى سياتتى، نەگىزدىك سياتتى، ۇزاق بولاشاقتىق سياتتى قىزمەت رەتىندە قاراۋعا تابادى بولىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ، ئتىپتى، تۇتاس شىنجياڭنىڭ ەكونوميكاسىن جوعارى ساپالى دامىتۇعا بەرىك سۇ حاۋىپسىزدىگىن، سۇ قامتاماسىزدىعىن ازىرلەيمىز.

باسىمدىقتى تياناق ەتىپ، جوعارى ساپالى داموۋدىڭ جاڭا ارناسىن قالىپتاستىرامىز

ماجلىستە قاتناسۇشىلار جەتەرسىزدىكتەردى انىقتاپ، ولقىلىقتاردى تولىقتاۋمەن بىرگە، وڭتۇستىك شىنجياڭ ئوڭىرىنىڭ جوعارى ساپالى داموۋندا ئدوپ كەلگەن جاڭا وراي مەن ئتىمدى شارت ـ جاعدايدى دا جەتە تاندى.

وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ايماق ـ وبلىستار، بيىكتۇاننىڭ شى ـ قالالارى نازاردى اۋتونومياليا رايوننىڭ "8 ئرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنا" شوعىرلاندىرا وتىرىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ بايلىق باسىمدىعىن ەكونوميكالىق باسىمدىققا جانە داموۋ باسىمدىعىنا اينالدىرۇدى بار كۇشپەن ىلگەرىلەتتى ئارى وسى جولعى ئماجلىس ورايىندا ەرەكشە باسىمدىققا يە كاسىپ سالالارىنىڭ داموۋىن تاعى ئبىر ساتى جوعارىلاتۇعا دەم بەرۇدى ئۇمىت ەتتى.

"اقسۇ ايماعىنىڭ بايلىق قاسيەتى مەن داموۋ جاعدايى ئالى دە سايكەسمدى ەمەس". اقسۇ ايماقتىق پارتكومنىڭ شۇجيى ۇ حۇڭجان اقسۇ ايماعىنىڭ كومىر ئوندىرىس قۇاتىن ىسكە قوسۇنا قولداۋ كورسەتىپ، تارىم وزەنى مۇناي ايىرۇ شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ ئبىر ميلليون تونناليق ەتىلەن نسانىن جەدەل ىلگەرىلەتۇدى ۇسىندى.

"اۋتونومياليا رايوننىڭ جاساۋ كاسىبىمەن اينالىساتىن ئبىرتالاي ورتالىق كاسىپورىندارىن، مەملەكەت مەنشىگىندەگى كاسىپورىندارىدا قاشقارعا ىرگە تەبۇگە سايكەستىرۇ، جەتەكتەۋ ارقىلى وسىزامانداناعان كاسىپ سالاسىن دامىتۇعا قولداۋ كورسەتۇىن ۇسىنامىز"، ـ دەدى قاشقار ايماقتىق پارتكومنىڭ شۇجيى نيە جۇاڭ.

حوتان ايماقتىق پارتكومنىڭ شۇجيى ليۋ چىن مىنانى ئبىلدىردى: حوتان ايماعىنىڭ كەن بايلىعى مول، باسىمدىعى كورنەكتى، الايدا اشۇ، پايدالانۇ ياق السى ئبىرشاما بايۇ بولىپ، ونەركاسىپتەنۇى العاشقى ساتىدا تۇر، جاسىل كەن كاسىبىنىڭ داموۋىن ىلگەرىلەتۇگە ساياساتتىق قولداۋ كورسەتۇگە ايرىقشا ئزارۇ.

بيىكتۇان 1 ـ شىسىنىڭ ارال قالاسى شىنىڭ، قالانىڭ كومىر، مۇناي ـ تابيعي گاز بايلىعىن ۇلەستىرۇ تەبىنىن كۇشەيتىپ، قاتىناستى كاسىپ سالالارىنىڭ داموۋنا، زورايۇىنا قولداۋ كورسەتۇدى ۇسىندى.

"تارىم وزەنى مۇناي ايىرۇ شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ ئبىر ميلليون تونناليق ەتىلەن نسانىنىڭ الدىڭعى مەرزىمدىك جۇمىستارىن راسىمدەۋدى جەدەل ىلگەرىلەتىپ، نسان قۇرىلىسىن ەرتەرەك باستاۋعا قۇلشىنامىز". "كاسىپتىك قوعامدارىدا جانە كاسىپورىندارىدا قاشقارعا بارىپ تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزۇگە، قارجى قوسۇعا جەتەكتەپ، قاشقار ايماعىنىڭ ئبىر قىدىرۇ جاساۋ كاسىبى نسانىن ەنگىزۇىنە، ونەركاسىپتىڭ داموۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۇنا بەلسەندى كومەك كورسەتەمىز". "جاسىل كەن كاسىبى شوعىرىن قۇرۇدى ارقاۋ ەتىپ، بيىكتۇان مەن جەرگىلىكتى ورىن ئبىر تۇتاس جۇيە دەڭگەگە تاباندى بولىپ، حوتان ايماعىنداعى، بيىكتۇاننىڭ قاتىستى شى ـ قالالارىنداعى كەن بايلىعىنا قاتىستى كاسىپ سالالارىنىڭ جوعارى ساپالى داموۋىن ىلگەرىلەتەمىز"... اۋتونومياليا رايوندىق داموۋ جانە رەفورما كومىتەتى، قازىنا مەڭگەرمەسى، ونەركاسىپ جانە ينفورماتسياالاندىرۇ مەڭگەرمەسى، جاراتىلىستىق بايلىق مەڭگەرمەسى سياقتى تاراۋلاردا ئى نەگىزگى جاۋاپتى جولداستار جەر ـ جەردىڭ كاسىپ سالاسىن دامىتۇ جونىندە العا قويعان پىكىر ـ ۇسىنىستارىنا نەگىزدەلىپ، سول جەردىڭ وزىندە اقىلداستى، پوزيتسياسى ايقىن، ورنالاستىرۇى جان ـ جاقتى بولدى.

جوعارى ساپالى داموۋدى كوزدەگەن، وڭىرلىك ورىن باسىمدىعى كورنەكتى بولعان وڭتۇستىك شىنجياڭ ئوڭىرى "باتىسقا ەسىك اشۇداعى داموۋ ارناسىنا قىزمەت ەتۇگە جانە ونىمەن توعىسۇعا" اقىلداسىپ العاندايى نازار سالدى. قىزىلسۋ وبلىسى مەن قاشقار ايماعى جەكە ـ جەكە شەكارا وتكەلدەرىنىڭ وتكەلگەن الدىڭعى جىلجىتۇ، قاشقاردا يمپورت ـ ەكسپورت تاۋارلارىن تەكسەرۇ ـ كارانتينىندەۋ تاجىريبەحاناسىن ورنالاستىرىپ سالدىرۇ سياقتى ۇسىنىستاردى العا قويدى.

وسى جوننىندە ئۇرىمجى كەدەننىندەگى قاتىستى جاۋاپتى جولداس مىنانى ئبىلدىردى: كوپ جاقتى فاكتورلاردى جالپىلاي ەسكەرىپ، جۇيەلى تۇردە زەرتتەپ، دالەلدەپ، اۋتونومياليا رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ ئبىر تۇتاس ورنالاستىرۇىنا ساي، قاتىستى قىزمەتتەردى تياناقتاندىرۇعا سايكەستىرىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جوعارى دەڭگەيدە سىرتقا ەسىك اشۇنا اناعۇرلىم ويداعىداي قىزمەت ەتەمىز جانە قامتاماسىزدىق ازىرلەيمىز.

ستيلگە بۇرىلىس جاساپ، اناعۇرلىم جوعارى قابىلەت ارقىلى جوعارى ساپالى داموۋدى ىلگەرىلەتەمىز

وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جوعارى ساپالى داموۋىن جۇزەگە اسىرۇدا شاحمات تاسىن شەشۇشى ورىنعا قويۇ كەرەك. ال مۇنداعى تەتىك جوعارى ساپالى داموۋعا ۇيلەسەتىن كادرلار قوسىنىن قۇرۇ بولىپ تابىلادى.

"دارىندىلار قوسىنى قۇرىلىسى ـــ حوتاننىڭ جوعارى ساپالى داموۋىندىعى اقىل ـ پاراسات تىرەگى ئارى حوتاننىڭ ەڭ ۇلكەن ولقىلىعى". لۇ چىن كەزەكتە حوتاندا ەكونوميكا سالاسىنداعى كادر ـ دارىندىلار ارالىسىندا قاتىستى تەحنيكالىق كاسىپتىك اتاعى بارلاردىڭ سالىستىرماسى ئبىرشاما از ەكەندىگىن اشق ايتتى.

ورتا جاقسى بولسا، دارىندىلار توپتالادى، ىستەر كوركەيەدى. كەزەكتە وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋى ئالى دە ئبىرشاما كەنجە قالعان كۇيدە تۇر، جوعارى ساپالى داموۋدى جۇزەگە اسىرۇعا تاماشا داموۋ ورتاسىن ازىرلەۋ جوعارى ساپالى كادرلار قوسىنىنان قول ۇزە المايدى، بۇل ئار دارەجەلى كادرلاردىڭ جاڭا داموۋ ۇستانىمىن تولىق، دالمە ـ ئدال، جاپپاي دايەكتىلەندىرۇدەگى، جاڭا داموۋ ارناسىن قالىپتاستىرۇداعى ساياسي قابىلەتىن، ستراتەگيالىق كوز ايماسىن جانە ماماندىق دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۇىن قاجەت ەتەدى.

وسى رەتكى جۇمىس باسى ئماجلىسى قابىلەتتى وسىرگەن، ستيلگە بۇرىلىس جاساعان، تياناقتاندىرۇدى يگەرگەن، داموۋدى جەبەگەن جينالىس بولدى.

وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ايماق ـ وبلىستار، بيىكتۇاننىڭ شى ـ قالالارى تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋدەگى ساندى مالىمەتتەردى نەگىزدەتىپ، العاشقى كەزەڭدە نەگىزگى ساتىدا ۇعىسقان جانە يەلەگەن ناقتى احۋالدارىدى، ناقتى ساندى مالىمەتتەردى ئبىر ـ بىرلەپ جايىپ كورسەتىپ، ماسەلەنى اشق ايتىپ، اقىل ـ كەڭەس بەرۇ ارقىلى داموۋدى جەبەدى. وسى احۋالدارعا، ماسەلەلەرگە مەڭزەس، قاتىستى ورىنداردىڭ جاۋاپتى جولداستار ماسەلەئتىزىمىن قورىتىندىلاپ، ىرىقتىلىقپەن الدا ئجۇرىپ قىزمەت وتەپ، سول جەردىڭ وزىندە پوزيتسيا ئبىلدىرىپ، قولما ـ قول جاۋاپ قايتاردى.

"ماسەلەنى بەتكە الا قۇلشىنىپ، ماسەلەدەن كوز جازباي تۇزەتىپ، جارامدى ئادىس ـ شارا قولدانىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جوعارى ساپالى داموۋنا بقپال جاساعان ئبىر قىدىرۇ جالپىلىق ماسەلەنى شەشەمىز". ماجلىسكە قاتناسۇشىلار ئبىر اۋزدان مىنانى ئبىلدىردى: "وسى رەتكى ئماجلىس قىزمەت ستيلىن شىن مانىندە جاقسارتىپ، تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ ستيلىن بارىنشا ساۋلەلەندىرىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ئار دارەجەلى كادرلارعا ۇلگى ازىرلەپ بەردى. كوكتەمنەن باستاۋ العان ئبىزدىڭ جوعارى ساپالى داموۋدى ىلگەرىلەتۇ سەنىمىمىز ايرىقشا بەرىك".

"بۇدان بىلاي كادرلاردىڭ قابىلەتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، كادرلار ستيلىن جاقسارتىپ، ساياسيدا شىڭدالعان، قابىلەتى جەتىلگەن جوعارى ساپالى كادرلار قوسىنىن جەتىلدىرىپ، اناعۇرلىم جوعارى قابىلەت دەڭگەيى ارقىلى جوعارى ساپالى داموۋدى ىلگەرىلەتەمىز"، ـ دەدى بيىكتۇان 14 ـ شىسى كۇنىۋي قالالىق پارتكومنىڭ شۇجيى، 14 ـ شىنىڭ جىڭۇيى جياڭ شين.

(باسى 1 ـ بەتتە)

وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك جوتالارداعى قابىرلاردا چيڭمياڭ كەزىندە ازا ئبىلدىرۇ قاربالاستىعى باستالدى. بۇرىنعىلاردى قاشاندا ەستە ساقتاۋ ـــ چيڭمياڭ مەرەكەسىندەگى مادەنيەت رۇحى. 3 ـ ايدىڭ 31 ـ كۇنى ئۇرىمجى قالاسى ەكونوميكالىق ـ تەحنيكالىق اشۇ رايونى (توۋتۇنحى رايونى) بازار باقىلاۋ ـ باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ "ۇعىسۇ، تيمىدىلىك جاساۋ، توعىسىرۇ" بويىنشا جۇگىيا سولتۇستىك جولى ئمالىسى ىلىم ـ تەحنيكا باقشاسى الەۋمەتتىك اۋماعىندا تۇراتىن قىزمەت اترەتى تۇرعىندارىدى ۇيىمداستىرىپ، جيۇلۇڭ ەكولوگيالىق باقشاسىنىڭ ارميا رۇحى باقشاسى تاقىرىپتىق الاڭىندا "كوكتەم سامالى قاسات قارلاردى ەرىتتى، كەيىنگىلەر قۇرباندارىدىڭ ەڭبەگىن ۇمىتپايدى" اتىندا چيڭمياڭ مەرەكەسىندە ازا ئبىلدىرۇ قيىمىن ورىستەتتى.

"ئاربىر قاھارمان قۇربان ـــ رۇحانى ەسكەرتكىش؛ ئار رەتكى ولاردى ساعىنا ەسكە الۋ ـــ ئبىر رەتكى يدەيالىق شىڭدالۋ؛ ئار رەتكى ولارعا دەگەن قۇرمەت ـــ ئبىر رەتكى رۇحانى مۇراگەرلىك". 68 جاستاعى ساقا پارتيا مۇشەسى ياڭ يۇييۋان بىلاي دەدى: تاريحقا ەڭ جاقسى قۇرمەت ـــ ۇزدىكسىز جاڭا تاريحي ۇلى ىستەر جاراتۇ، قاھارمان قۇرباندارىدى ەڭ جاقسى ەسكە الۋ ـــ اعا بۇىندار اشقان ىستەردى ۇزدىكسىز العا ىلگەرىلەتۇ.

چيڭمياڭدا المۇرت گۇلدەپ، سامال ەسەر، كوكتەمدى نزدەپ شعادى سەرۇەنشىلەر. 3 ـ ايدىڭ 31 ـ كۇنى حوتان ايماقتىق پارتكومعا توتە قاراستى ورگاندار قىزمەت كومىتەتى ايماقتىق پارتكوم ۇيىمداستىرۇ ئبولىمى، ايماقتىق پارتكوم پارتيا مەكتەبى، ايماقتىق جۇمىسشى ۇيىمى سياقتى 15 ورىنمەن بىرگە تۇڭعىش كەزەكتى ايماققا توتە قاراستى ورگاندارداعى قاھارمان قۇرباندارىدى ساعىنا ەسكە الۋ، پارتيا مۇشەلەرىنىڭ چيڭمياڭدا جاياۋ ئجۇرۇ قيىمىن وتكىزدى.

"ئۇمىتتى ۇلتتا قاھارمان بولماسا بولمايدى، بولاشاعى بار مەملەكەتتە اتويشى بولماسا بولمايدى". 4 ـ ايدىڭ 2 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن تۇرپان قالالىق كىتاپحانا قالالىق جاستار مەن ئوسپىرىم وقىرماندارىدى ۇيىمداستىرىپ، "ۇلتتىڭ جان دۇنيەسىن نارلەندىرىپ، مادەنيەت سەنىمىن جەتىلدىرۇ ـــ جاڭا داۋىردەن ئالزاتاتانۇ، قاھارمان قۇرباندارىدى ساعىنىشپەن ەسكە الۋ، العىس ايتىپ، تەگىن ۇمىتپاۋ" نەگىزگى تاقىرىبىندا باياناداما جاساۋ قيىمىن ورىستەتتى. تۇرپان قالالىق كىتاپحانانىڭ تەتە اعا كىتاپحاناشىسى ليۋ لينجيە لەكسيا جاسادى، تۇرپان قالالىق 6 ـ باستاۋىش مەكتەپتەن كەلگەن 50 وقىتۇشى ـ وقۇشى لەكسيانى مۇقيات تىڭدادى ئارى ئوزارا اۋىس ـ كۇيسكە بەلسەنە قاتىناستى.

وقۇدان قايتقان بالالار باتىراۋعا ۇشىرىپ ئماز ـ ئمايرام بولدى. 4 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى ئۇرىمجى قالالىق مادەنيەت جانە ساياحات مەكەمەسىنىڭ (قالالىق مادەني مۇرالار مەكەمەسى) "ۇعىسۇ، تيمىدىلىك جاساۋ، توعىسىرۇ" بويىنشا ئۇرىمجى جوعارى، جاڭا تەحنيكا كاسىپ سالاسىن اشۇ رايونى (جاڭا قالا رايونى) نانۇي جولى ئمالىسى بەيۇي 1 ـ جولى الەۋمەتتىك اۋماعىندا تۇراتىن قىزمەت اترەتى الەۋمەتتىك اۋماقپەن بىرلەسىپ، "چيڭمياڭدا سىرتقا شعىپ سەيلدەۋ، قول ۇستاسا باتپىراۋدىق ۇشىرۇ سۇرەتىن بىرگە سالۋ" قيىمىن ورىستەتتى، بۇل رەتكى قيىمل وسى الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ "جۇڭحۋا مادەنيەتىن ساۋلەلەندىرىپ، چيڭمياڭ سالت ـ ساناسىنا مۇراگەرلىك ەتۋ" جەللەس قيىمدارىنىڭ ئبىرى. بۇل الەۋمەتتىك اۋماق تاعى "چيڭمياڭ كەزىندەگى وزەن بويى سۇرەتىن" تاماشالاۋ، "مەرەكەمىز· چيڭمياڭ ـــ قۇرباندارىدىڭ مۇراتىنا مۇراگەرلىك ەتىپ، قىزىل رۇحتى جالعاستىرۇ" نەگىزگى تاقىرىبىندا ولەڭ وقۋ جينالىسى سياقتىلاردى وتكىزدى.

قاراستى اۋماقتاعى تۇرعىندار بۇقاراسىنىڭ چيڭمياڭ مادەنيەتى سالت ـ ساناسىن اناعۇرلىم ىشكەرىلەي تۇسىنۇىنە مۇمكىندىك جاساۋ ئۇشىن، التاي قالاسى بەيتۇن قالاشىعى ىنتىماق الەۋمەتتىك اۋماعى چيڭمياڭ مەرەكەسى مادەنيەتىن ۇيرەنۇ قيىمىن ۇيىمداستىرىپ ورىستەتتى. ىنتىماق الەۋمەتتىك اۋماعى پارتيا باس ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى تان شياۋشۋە كوپشىلىككە چيڭمياڭ مەرەكەسىنىڭ كەلىپ شعۋى جانە ئداستۇرلى سالت ـ ساناسى، چيڭمياڭ مەرەكەسىندەگى بايىرعى ولەڭ ـ جىرلار، توڭكەرىستىك قۇرباندارىدىڭ قاھارماندىق ىزگى ىستەرى سياقتىلاردى تانىستىرىپ، بالالاردىڭ وتانشىلدىق سۇيىسپەنشىلىگىن جەتىلدىردى. سوڭىنان تاعى وتباسىلىق رەڭدى جۇمىرتقا سىزۇ جارىسىن ۇيىمداستىردى. اتا ـ انالار مەن بالالار چيڭمياڭ مەرەكەسى جوننىندەگى تۇسىنگى مەن سۇيىسپەنشىلىگىن قالامدارىمەن بەينەلەپ، ئتۇستى جۇمىرتقا سۇرەتىن سالدى.

4 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇننەن 10 ـ كۇننەن دەيىن شىنجياڭ كىتاپحاناسى "ولەڭ ۇيقاستارىنداعى چيڭمياڭ، بۇلتتا جاۋاپ قايتارۇ" نەگىزگى تاقىرىبىندا بايىرعى ولەڭ ـ جىرلار بويىنشا ينتەرنەت جەلىسىندە سۇراۋعا جاۋاپ بەرۇ قيىمىن وتكىزدى.

4 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى شىنجياڭ اسەمونەر سارايى ئۇرىمجى قالالىق بەيجياڭ تەاترى ۇيىرمەسىمەن (شىنجياڭ بەيجياڭ تەاترى ۇيىرمەسى) بىرلەسىپ "شعىس پەن باتىستى كەزدەستىرۇ · چيڭمياڭدا بەيجياڭ تەاترىن تاماشالاۋ" قيىمىن وتكىزدى، ئۇرىمجى قالالىق بەيجياڭ تەاتر ۇيىرمەسىنىڭ (شىنجياڭ بەيجياڭ تەاترى ۇيىرمەسى) ونەرپازدارى سول جەردە كلاسسيكالىق بەيجياڭ تەاترىن ورىندادى، تارتىمدى ويىن قىزۇار كورەرمەندى باۋرادى.

چيڭمياڭ مەرەكەسى كۇنى باينعولين موڭعۇل اۋتونومياليا وبلىستىق كىتاپحانا "مەرەكەمىز· چيڭمياڭ ەستەمەسى" قيىمىن وتكىزدى، بۇل گۇچين ورىنداۋ، قۇممەن سۇرەت سالۋ ويىنى، شاي ونەرى ويىنى، جۇڭگوشا گۇل قىستىرۇ، قورشاما دويبى سايىسى، ئمور ويۇ ونەرى سياقتى ئداستۇرلى سالت ـ سانانى سەزىنۇدى قامتىدى؛ قۇمىل قالالىق كىتاپحانا "چيڭمياڭدا جولعۇ قۇرباندارىدى ساعىنا ەسكە الۋ" اتتى مانەرلەپ ولەڭ وقۋ جينالىسىن وتكىزدى؛ ئۇرىمجى شيانلاي شاعىن قالاشىعى ۇىنلۇي ئمالىسى "كوكتەمدەگى ەل جاۋھارى، 'شيانلايدا' كوكتەمگى سەيىل قۇرۇ" قيىمىن وتكىزدى، وندا مەملەكەتتىڭ سالت ـ ساناسى كورمەلىك قويىلمى، حانفۇ كيپ باقشانى سەيلدەۋ سياقتى قيىمدار بولدى. باي مازمۇندى سالت ـ سانا مادەنيەت قيىمدارى ئار ۇلت بۇقاراسىن كوكتەم شۇاعىنا بولەۋمەن بىرگە، ولارعا باي مازمۇندى جۇڭحۋا مادەنيەتىن تەرەڭ سەزىندىردى.